

Stafur ehf.

Kt.: 440204-2280

Heimilisfang: [...]

Akureyri, 02.02.2024

Tilv. 2023-05-25-0469

Efni: Brottkast. Svipting strandveiðileyfis. Skáley SH-300 (2635).

I. Málsvik

Fiskistofa hefur lokið meðferð máls er varðar meint brot skipstjóra, og eftir atvikum útgerðar, fiskiskipsins Skáley SH-300, skipaskrárnúmer 2635, gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga um stjórn fiskveiða nr. 116/2006, í strandveiðiferð skipsins þann 17. maí 2023. Lögskráður skipstjóri í þeirri veiðiferð er málið varðar, var A, kt. [...]. Útgerðaraðili skipsins er Stafur ehf.

Málsvikum er þannig lýst í skýrslu veiðieftirlitsmanns Fiskistofu, dags. 25. maí 2023, að þann 17. maí 2023, hafi veiðieftirlitsmaður verið við eftirlit á X. Hann hafi veitt því athygli að Skáley SH-300 (2635) var við strandveiðar á svæðinu. Hann hafi sent ómannað, fjarstýrt loftfar búið myndupptökubúnaði, til að fylgjast með veiðum skipsins. Tekið hafi verið á loft frá landi við X fyrir utan X, og flogið um 2 km að skipinu. Tekin voru upp þrjú myndbönd í tveimur eftirlitsflugum yfir skipinu og er samanlögð lengd þeirra 08:09 mínútur. Á meðan á upptökum stóð hafi eftirlitsmaður orðið vitni af því þegar skipstjóri, sem var einn um borð, hafi kastað samtals fjórtán (14) fiskum fyrir borð, sem komið höfðu í veiðarfæri skipsins, með þeim afleiðingum að þeir höfnuðu í sjónum. Kastaði skipstjóri öllum fiskunum fyrir borð stjórnborðsmegin; fimm (5) þorskum og níu (9) ufsum. Af þeim sökum er skipstjóri fiskiskipsins Skáley SH-300 (2635) grunaður um að hafa brotið gegn ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a í laga nr. 116/2006 með því, að hafa ekki hirt og landað þeim framangreindu fjórtán (14) fiskum, sem komið höfðu í veiðarfæri fiskiskipsins þann 17. maí 2023.

II. Lagagrundvöllur

Í 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996, segir að skylt sé að hirða og koma með að landi allan afla sem kemur í veiðarfæri fiskiskipa. Ráðherra hefur þó heimild til að heimila með reglugerð að fiski af verðlausum tegundum sé ekki landað heldur varpað í sjóinn, sbr. reglugerð um nýtingu afla og aukaafurða nr. 468/2013. Slík reglugerðarákvæði skulu túlkuð þröngt. Í ákvæði 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga nr. 116/2006, segir að skylt sé að landa öllum afla í lok hverrar (strand)veiðiferðar og skal hann veginn og skráður endanlega hér á landi. Brot á lögum nr. 57/1996 og nr. 116/2006 geta varðað stjórnsluviðurlögum, þ.e. sviptingu leyfis til veiða í atvinnuskyni, eða eftir atvikum leyfi til strandveiða, skv. 1. og 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 eða skriflegum áminningum skv. 3. mgr. 15. gr. sömu laga, sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006. Þá getur brot gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 jafnframt varðað refsingum, sektum eða fangelsi allt að sex árum, skv. 23. gr. sbr. 24. gr. sömu laga. Brot gegn 2. mgr. 2. gr. telst fullframið hvort sem það er með refsinnæmri athöfn eða athafnaleysi og hvort sem það er framið af ásetningi eða gáleysi. Þá er í 24. gr. laganna lögfest hlutlæg refsíabyrgð einstaklinga

og lögaðila gegn ákvæðum laganna, að nánari skilyrðum uppfylltum. Þá segir í 24. gr. laga nr. 116/2006 að ef veiðitímabili er lokið áður en ákvörðun Fiskistofu um sviptingu veiðileyfis tekur gildi, eða gildistíma sviptingar lýkur, skal leyfissvipting samkvæmt ákvörðuninni gilda við útgáfu næsta veiðileyfis.

III. Athugasemdir málsaðila

Með bréfi Fiskistofu, dags. 24. nóvember 2023, var málsaðili upplýstur um að málið hafi verið tekið til meðferðar og að til rannsóknar væri hvort áhöfn fiskiskipsins Skáley SH-300 (2635), hafi gerst brotleg við lög nr. 57/1996 og lög nr. 116/2006. Þar var málsatvikum lýst, leiðbeint um lagaatriði og aðila málsins gefinn kostur á að koma andmælum og athugasemdum á framfæri í samræmi við 13. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 áður en afstaða yrði tekin til þess hvort brot hafi verið framin og eftir atvikum ákvörðun um viðurlög. Þann 24. nóvember 2023 hafði forsvarsmaður málsaðila, sem jafnframt var skipstjóri í umræddri veiðiferð 17. maí 2023, samband við Fiskistofu og óskaði eftir að fá sendar myndbandsupptök málsins. Að hans sögn kom bréfið honum mjög á óvart. Var umbeðnum gögnum deilt með rafrænum hætti til málsaðila þann 7. desember 2023. Engar athugasemdir málsaðila bárust Fiskistofu eftir það. Málið er því afgreitt með hliðsjón af gögnum og atvikum máls eins og þeim er lýst að framanverðu.

IV. Niðurstaða og rökstuðningur

Fyrir liggur að skipstjóri fiskiskipsins Skáley SH-300 (2635) hélt til strandveiða þann 17. maí 2023, og varpaði fjórtán fiskum (14), fimm (5) þorskum og níu (9) ufsum, er komið höfðu í veiðarfæri skipsins, fyrir borð með þeim afleiðingum að þeir höfnuðu aftur í sjó. Á skipstjóra skipsins lá skýr skylda til að hirða og landa öllum aflu sem kom í veiðarfæri skipsins í umræddri strandveiðiferð, og sjá til að hann yrði veginn og skráður, sbr. 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga nr. 116/2006. Þorskur og ufsi eru tegundir nytjafiska sem lúta takmörkun á leyfilegum heildarafla skv. 2. mgr. 8. gr. laga um stjórn fiskveiða nr. 116/2006 og því eiga undantekningareglur í 2. gr. reglugerðar nr. 468/2013 ekki við.

Málatilbúnaður Fiskistofu byggir á vitnisburði og skýrslu veiðieftirlitsmanns sem varð vitni að brotum skipstjóra skipsins í beinu streymi, en einnig var myndefnið að hluta til tekið upp. Við skoðun á þeim myndbandsupptökum, er liggja fyrir í máli þessu, er að mati Fiskistofu ljóst að umræddur afli féll útbyrðis fyrir beinan tilverksað skipstjóra í umrætt sinn. Af þeim sökum braut skipstjóri gegn ákvæðum framangreindra laga með því að hafa vísvitandi kastað framangreindum aflu, sem komið hafði í veiðarfæri, útbyrðis. Málsatvik eru að mati Fiskistofu ljós og enginn vafi um hina meintu saknæmu háttsemi skipstjóra. Markmið málsmeðferðar stofnunarinnar er að leiða hið sanna og rétta í ljós. Að mati Fiskistofu telst mál þetta vera nægilega upplýst og atvik og staðreyndir málsins, sem þýðingu hafa að lögum, vera sönnuð. Með vísan til málsatvika og eðli brota, vitnisburðar veiðieftirlitsmanns studdum þeim gögnum sem liggja fyrir í málinu, s.s. skýrslu eftirlitsmanns og þeim myndbandsupptökum er liggja fyrir í málinu, er það niðurstaða Fiskistofu að skipstjóri fiskiskipsins Skáley SH-300 (2635) hafi gerst sekur um fullframið brot af ásetningi gegn 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga nr. 116/2006, í veiðiferð skipsins þann 17. maí 2023.

Skipstjóri fiskiskipsins Skáley SH-300 (2635), braut gegn 2. mgr. 2. gr. laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga um stjórn fiskveiða nr. 116/2006, með því að kasta aflu aftur út í sjó, sem komið hafði í veiðarfæri skipsins, þann 17. maí 2023.

Fyrir brot á lögum nr. 116/2006 og lögum nr. 57/1996 skal Fiskistofa veita áminningar eða svipta skip leyfi til veiða í atvinnuskyni. Í 1. mgr. 15. gr. síðar nefndu laganna segir að Fiskistofa skuli svipta skip leyfi til veiða í atvinnuskyni ef útgerð eða áhöfn skips eða aðrir þeir sem í þágu útgerðar starfa hafa brotið gegn ákvæðum laga þessara eða reglum settum samkvæmt þeim. Í 3. mgr. 15. gr. segir að þrátt fyrir ákvæði 1. og 2. mgr. sama ákvæðis skuli Fiskistofa veita hlutaðeigandi útgerð skriflega áminningu vegna fyrsta minniháttar brots. Við mat á því hvort um minniháttar brot sé að ræða er m.a. litið til þess hvort ætla megi að brot hafi í för með sér umtalsverðan ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerð og/eða tengda aðila, fjölda brota, hversu mikilvægum hagsmunum brot ógnar og hvort það hafi verið framið af ásetningi eða gáleysi. Jafnframt er litið til þess hvernig verknaðinum sjálfum var háttað og aðstæðna að öðru leyti og hvort þær hafi aukið mjög á saknæmi brotsins.

Líta verður til markmiða laga nr. 57/1996 við mat á þeim hagsmunum sem brotin ógna. Lögunum er ætlað að tryggja tvö meginatriði. Í fyrsta lagi að öllum aflu sem kemur í veiðarfæri skips sé landað í viðurkenndri höfn og í öðru lagi að allur afli sé veginn og skráður. Í þessu máli er litið til þess að brotin voru til þess fallin að hafa í för með sér ávinning fyrir hlutaðeigandi útgerðaraðila og/eða tengda aðila, þar sem verðmeiri eða söluvænlegri afli var tekinn að landi og sá afli sem kastað var fyrir borð dróst ekki frá því aflamagni sem ráðstafað var til strandveiða skv. 3. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 972/2022 um veiðar í atvinnuskyni fiskveiðiárið 2022/2023. Brotin voru jafnframt til þess fallin að hafa í för með sér sparnað útgjalda, við að hirða og landa öllum þeim aflu sem kom í veiðarfæri, eftir atvikum með því að málsaðili kæmist hjá hugsanlegum kostnaði vegna þessa. Þó hefur ekki verið um mikinn sparnað útgjalda eða ávinning að ræða með hliðsjón af magni þess aflu sem kastað var. Brotin ógna jafnframt hagsmunum sem tengjast aflaskráningu. Fiskveiðistjórnunarkerfið byggir á því að aflaskráning gefi rétta mynd af því hve mikið er veitt úr sameiginlegri auðlind þjóðarinnar og jafnframt til að tryggja að afli tiltekins skips sé innan veiðiheimilda þess. Ríkir almannahagsmunir eru jafnframt fólgnir í því að upplýsingar um veiðar úr nytjastofnum sjávar séu réttar svo hægt sé að áætla stofnstærð og hámarks afkastagetu. Rangar eða ónákvæmar upplýsingar um afla leiða óhjákvæmilega til ónákvæmni í útreikningi varðandi ástand fiskistofna, og þar með eykst hættan á að of nærri þeim verði gengið. Góð umgengni um nytjastofna sjávar er þýðingarmikil í því skyni að stuðla að því að þeir verði nýttir með sjálfbærum hætti er tryggi til langs tíma hámarksafurkastur fyrir íslensku þjóðina.

Myndbönd þau sem liggja fyrir í málinu sýna með skýrum hætti framgöngu skipstjóra um borð í veiðiferð skipsins 17. maí 2023 þegar hann varpaði aflu, sem komið hafði í veiðarfæri skipsins, útbyrðis og aftur í sjó. Á þeim sést þegar hann ýmist hristir þá af krókum eða kastar þeim jafnóðum útbyrðis eftir að hafa losað þá af krókum. Framganga hans gefur til kynna að um viðhöfð vinnubrögð sé að ræða en af myndbandsupptökum að dæma var aflanum varpað aftur í sjó umhugsunarlaust og af ráðnum hug í skeytingarleysi við settar háttænisreglur í lögum. Gefur háttsemi skipstjóra í umræddri veiðiferð 17. maí 2023 styrka vísbendingu um að brottkast sé viðhaft um borð í skipi málsaðila í andstöðu við háttænisreglur laga um umgengni um nytjastofna sjávar nr. 57/1996 og grundvallar markmið þeirra um sjálfbæra nýtingu fiskistofna og góða umgengni um auðlindir sjávar.

Við mat á því hvort að um meðvituð gáleysisbrot eða ásetningsbrot hafi verið að ræða, er litið til háttsemi skipstjóra í umræddri veiðiferð og til þeirrar staðreyndar að málsaðili ber ábyrgð á því að framkvæmd veiða brjóti ekki í bága við ákvæði 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996. Málsaðili er útgerð sem stundar fiskveiðar í atvinnuskyni. Það er því á hans ábyrgð, að verklag við veiðar sé í samræmi við lög, um borð í þeim fiskiskipum sem hann á og gerir út. Það er niðurstaða Fiskistofu, við mat á gögnum málsins, að brot skipstjóra 17. maí 2023 voru framin af beinum

ásetningi. Við mat á alvarleika brota lítur Fiskistofa til fjölda fiska sem varpað var fyrir borð í umræddri veiðiferð, samtals fjórtán (14) fiskar, á stuttum tíma, þ.e. 08:41 mínútum. Jafnframt lítur Fiskistofa á mælisverðrar framgöngu skipstjóra, drifna af hagnaðarhvötum og þeirra hagsmuna sem verknaðurinn beindist að í umrætt sinn.

Í 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 segir að við fyrsta brot, sem varðar sviptingu veiðileyfis, skal leyfissvipting ekki standa skemur en eina viku og ekki lengur en tólf vikur eftir eðli og umfangi brots. Við ítrekuð brot skal svipting ekki standa skemur en fjórar vikur og ekki lengur en eitt ár. Að mati Fiskistofu er um bein ásetningsbrot skipstjóra að ræða og brotin á mælisverð sé litið til magn þess afla sem sannað er að varpað var fyrir borð í umræddri veiðiferð. Þá eru engin fyrri brot sem hafa ítrekunaráhrif í máli þessu. Það er niðurstaða Fiskistofu að um á mælisverð brot hafi verið að ræða, framin í trássi við 2. mgr. 2. gr. laga nr. 57/1996 og 6. tölul. 6. mgr. 6. gr. a laga nr. 116/2006 um meðferð afla við framkvæmd fiskveiða á strandveiðum. Að því virtu telur Fiskistofa, að teknu tilliti til eðlis og umfangs brotsins, sem og atvika að öðru leyti með hliðsjón af meðalhófsreglu stjórnsluréttarins og sjónarmiða um hófstilla og sanngjarna beitingu opinbers valds, að umrædd brot varði lágmarks veiðileyfis sviptingu, skv. 1. sbr. 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006. Þar sem brotin áttu sér stað á strandveiðitímabili sem er lokið þykir rétt að leyfissvipting samkvæmt ákvörðun þessari taki gildi við útgáfu næsta leyfis til strandveiða bundið við skipið skv. 2. másl. 24. gr. laga nr. 116/2006.

Fiskistofa sviptir hér með fiskiskipið Skáley SH-300, skipaskrárnúmer 2635, leyfi til strandveiða í eina viku (7 daga) frá og með gildistöku næsta strandveiðileyfis bundið við skipið, skv. 1. sbr. 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1996 sbr. 24. gr. laga nr. 116/2006, vegna brottkasts á fjórtán (14) fiskum. Ákvörðunin hefur ítrekunaráhrif í tvö ár frá og með dagsetningu ákvörðunar skv. 19. gr. laga nr. 57/1996.

Ákvörðun þessa má kæra til matvælaráðuneytisins, Borgartúni 26, 4. hæð, 105 Reykjavík, innan eins mánaðar frá því hún barst til málsaðila sbr. 18. gr. laga nr. 57/1996. Skal það gert skriflega eða með tölvupósti á netfangið mar@mar.is. Kæra frestar ekki réttaráhrifum ákvörðunarinnar.

